

ชื่อโบราณสถาน วัดใน

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านใต้ อำเภอกะพะงั่น

รายละเอียดโบราณสถาน วัดในตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านใต้ อำเภอกะพะงั่น วัดในแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่ชัดเจน ตัวโบราณสถานอยู่ในพื้นที่วัดร้างในเขตธรณีสงฆ์ของวัดโพธิ์ หมู่ ๒ บ้านนอก ตำบลบ้านใต้ อำเภอกะพะงั่น ชาวบ้านเรียกกันสืบมาว่าวัดใน เพราะถัดไปมีวัดนอกอีก ๑ วัด บริเวณวัดในมีโบราณสถานคือ เจดีย์ ๓ องค์ เจดีย์องค์แรกยังคงสภาพอยู่มากที่สุด เป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ก่ออิฐถือปูน เจดีย์องค์ที่สองสร้างด้วยหินปะการังเหลือเพียงฐานปัจจุบันถูกโอบคลุมด้วยต้นโพธิ์ใหญ่ เจดีย์อีกองค์หนึ่งอยู่ด้านทิศตะวันออกของเจดีย์ หินปะการังเป็นเจดีย์ขนาดเล็กก่ออิฐถือปูนเหลือเพียงส่วนฐานเช่นเดียวกัน โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่

๑) เจดีย์ ประกอบด้วยเจดีย์ก่ออิฐถือปูน และเจดีย์หินปะการัง รายละเอียดดังต่อไปนี้

เจดีย์ก่ออิฐถือปูนองค์ที่หนึ่ง เป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม ฐานชั้นล่างเป็นฐานเชิงสูง มีซุ้มประดับที่ฐานด้านละ ๒ ซุ้ม ภายในซุ้มมีช้างค้ำอยู่ครึ่งตัว ด้านหน้าทางทิศตะวันออกมีบันไดทางขึ้น ถัดไปเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ย่อมุมไม้สิบสอง รองรับเรือนธาตุย่อมุมไม้สิบสองประดับด้วยเครื่องถ้วยชาม และลายปูนปั้นตามพื้นที่ว่างของย่อมุมลายปูนปั้นเหล่านี้ ได้แก่รูปทหารเงินทางมุมทิศตะวันออกเฉียงใต้ รูปครุฑทางมุมด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือรูปครุฑขุดนาค ทางมุมด้านตะวันออกเฉียงใต้

ตัวเรือนธาตุมีซุ้มทั้ง ๔ ด้าน ประดับตกแต่งด้วยลายปูนปั้นแต่บางซุ้มลวดลายได้กะเทาะหลุดร่วงไปแล้ว เหลือซุ้มด้านทิศเหนือเป็นรูปอสุรตอสูกัน อสุรตนหนึ่งถือกระบองในมือขวา ขาขวาเหยียบอยู่บนตัวอสุรอีกตนหนึ่ง ขาซ้ายเหยียบสะโพก มือซ้ายจับแขนอสุรที่เพลิงพล้ำไว้ อสุรที่ถูกเหยียบถือกระบองค้ำยันตนเองไว้ ถัดจากชั้นเรือนธาตุเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่อีกชั้น รองรับองค์ระฆังขนาดเล็กที่เหลือเพียงปากระฆัง ส่วนยอดหักหายไปทั้งหมด สภาพเจดีย์ชำรุดทรุดโทรมอยู่ในขั้นอันตรายต่อการพังลงมา เนื่องจากถูกลักลอบเจาะผนังเจดีย์เพื่อค้นหาของมีค่า ทำให้ผนังเจดีย์ด้านทิศตะวันออกถูกทำลายลงเกือบหมด มองเห็นผนังอิฐแกนในรอยต่อผนังเรือนธาตุทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีรอยแตกร้าวของอิฐก่อผนังเป็นแนวยาวประมาณ ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร รูปแบบศิลปกรรมเป็นเจดีย์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประมาณรัชกาลที่ ๓ - ๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช ดำเนินการบูรณะ งบประมาณทั้งสิ้น ๒๕๐,๐๐๐ บาท

๒. เจดีย์ก่ออิฐถือปูนองค์ที่สอง เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนขนาดเล็ก ขนาดประมาณ ๑ x ๑ เมตร อยู่ด้านทิศตะวันออกของเจดีย์หินปะการัง เหลือเพียงส่วนฐานเป็นฐานบัวแก้วอกไก่ ๒ ชั้น น่าจะเป็นเจดีย์ราย หรือฐานสำหรับวางเครื่องบูชา

๓. เจดีย์หินปะการัง สร้างด้วยหินปะการังเป็นก้อนเหลี่ยมขนาดใหญ่วางซ้อนกัน ปัจจุบันมีรากต้นโพธิ์โอบคลุมไว้ทั้งหมด ลำต้นเจริญเติบโตอยู่บนองค์เจดีย์ อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถได้ว่าเจดีย์องค์นี้เหลือเพียงส่วนฐานที่ทำเป็นฐานที่ทำเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ขนาดของฐานเจดีย์ที่เหลือกว้างราว ๔ - ๕ เมตร

เจดีย์วัดในเป็นหลักฐานแสดงถึงการตั้งชุมชนสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เหตุเพราะ(หมู่)บ้านกับวัดเป็นของคู่กัน ลวดลายปูนปั้นประดับเจดีย์มีเค้าอิทธิพลจีน อาจหมายถึงชุมชนเชื้อสายจีนเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะพะงั่น และ

ร่วมสร้างสรรค์งานศิลปกรรมทางศาสนาร่วมกับชนท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช ได้ขุดแต่งโบราณสถานและขุดตรวจชั้นดินอยู่อาศัย ได้พบเครื่องลายครามจีนสมัยราชวงศ์หมิงและชิง เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นกระปุกบรรจุอัฐิที่เผาแล้วนำไปฝังไว้ที่ฐานเจดีย์ สันนิษฐานว่าบริเวณวัดในน่าจะมีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประมาณรัชกาลที่ ๓ - ๔ จึงได้ก่อสร้างเจดีย์ขึ้นในบริเวณวัดแห่งนี้

เจดีย์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นประมาณรัชกาลที่ ๓-๔ เจดีย์ก่ออิฐถือปูนองค์ที่สอง เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนขนาดเล็ก ขนาดประมาณ ๑ x ๑ เมตร อยู่ด้านทิศตะวันออก ของเจดีย์หินปะการัง เหลือเพียงส่วนฐานเป็นถ้ำบัวลูกแก้วอกไก่ ๒ ชั้น น่าจะเป็นเจดีย์ลายหรือฐานสำหรับวางเครื่องบูชาเจดีย์หินปะการัง สร้างด้วยหินปะการังเป็นก้อนสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่วางซ้อนกันปัจจุบันมีรากต้นไม้โอบคลุมไว้ทั้งหมด ลำต้นเจริญเติบโตอยู่บนองค์เจดีย์ อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถสังเกตเห็นว่า เจดีย์องค์นี้เหลือเพียงส่วนฐานที่ทำเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ขนาดของฐานเจดีย์ที่เหลือกว้างราว ๔-๕ เมตร

